

แต่คุณครูที่รักด้วยแรงศรัทธา (1)

..... ระเบียบ สำนัก

ครูหาใช่เพียงภาพของคนซึ่งสอนหนังสืออยู่ในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย หากควรเข้าใจว่า ครูโดยรากฐาน น่าจะได้แก่บุคคลผู้ก่อปรักด้วยคุณธรรมในการดำรงชีวิตและการทำงานร่วมกับเพื่อนมนุษย์ โดยมีพื้นฐานที่เน้นความสำคัญ มุ่งสู่ทิศทางซึ่งมีคนในระบอบที่ชีวิตยังค้ำค้ำกว่าคนอย่างซัดแข็ง

หากเป็นเช่นนั้นจริงคงกล่าวได้ว่า ใครจะประกอบภาระงานอะไรก็ตาม ในอีกด้านหนึ่งควรมีคุณสมบัติของความเป็นครูเป็นธรรมชาติอยู่ในตัวด้วย ครูจึงควรเป็นภาพของสังขรณ์ที่เด่นชัด เพื่อกำหนดให้สิ่งซึ่งปรากฏมีคุณค่าอยู่ในรากฐานของแต่ละท้องถิ่นสามารถสืบทอดสู่อนาคต ทั้งนี้และทั้งนั้นเพื่อความมั่นคงยั่งยืนของท้องถิ่นนั้น ๆ อีกทั้งของแต่ละชีวิตซึ่งดำรงอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

โดยหน้าที่ ครูก็คือผู้สร้างคนให้เติบโตขึ้นมาเป็นมนุษย์อันสมบูรณ์พร้อมโดยมีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นฐาน อีกทั้งมีงานอาชีพเพื่อการดำรงชีวิตได้อย่างอิสระโดยที่ช่วยให้ตนเองสามารถหยั่งรู้ได้ถึงคุณค่าที่แท้จริงด้วย หากคนในสังคมขาดฐานดังกล่าวคงเหลืออยู่เพียงการมุ่งเน้นที่อาชีพด้านเดียว สังคมก็ย่อมต้องประสบกับความล้มเหลวไม่เร็วก็ช้า แม้คนในกลุ่มซึ่งได้รับการมอบหมายให้สอนเยาวชนในสถานการศึกษาก็คงไม่อาจก้าวไปถึงจุดซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคมอันควรถือเป็นแนวทางที่สร้างสรรค์ได้อย่างแท้จริง ยิ่งมีการเรียกตัวเองแถมยังเกณฑ์ให้คนอื่นอยู่ภายใต้อำนาจตนเรียกว่าครู แทนที่เขาจะเรียกเองด้วยความศรัทธา ย่อมสะท้อนถึงเงื่อนไขอันเป็นเหตุแห่งความล้มเหลวที่เข้าไปแฝงอยู่ซัดแข็งยิ่งขึ้น

ใช่ว่าเพียงงานสอนในสถาบันการศึกษาเท่านั้น หากงานทุกรูปลักษณะที่อยู่ในกระบวนการชีวิตของแต่ละคน ต่างก็มีสองด้านอันถือเป็นสังขรณ์พื้นฐาน ด้านหนึ่งคือการมุ่งสู่ประโยชน์ทางรูปวัตถุซึ่งปรากฏเห็นได้สัมผัสได้จากทิศทางตรงหรือมุ่งออกจากตัวเอง แต่บนรากฐานเดียวกันก็มีอีกด้านหนึ่งซึ่งจำเป็นต้องมองคือด้านที่กลับทิศทางหรือสวนทางกันกับทิศทางแรกจึงจะสามารถเห็นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพที่ปรากฏเห็นจากด้านนี้น่าจะถือเป็นสิ่งสำคัญกว่า เพราะโดยสังขรณ์ถือเป็นฐานแท้ซึ่งธรรมชาติได้กำหนดไว้ เพื่อให้ด้านแรกบังเกิดผลนำสู่วิถีทางที่สร้างสรรค์ได้อย่างแท้จริง

ดังนั้น หากงานที่ปฏิบัติบังเกิดภาพซึ่งมีความสมบูรณ์ทั้งสองด้านให้เห็นได้ชัดแจ้ง บุคคลผู้มีรากฐานอิสระและมีสายตายอันยาวไกลย่อมเห็นได้ว่า ภายในกระแสการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาแม้การปฏิบัติงานทุกลักษณะในองค์กรต่าง ๆ ควรมีทั้งการปฏิบัติที่หวังผลได้ซึ่งถือรูปวัตถุเป็นปัจจัย หากมองสู่อีกด้านหนึ่งก็ควรเห็นได้ถึงเหตุและผลที่ก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของคนผู้ปฏิบัติ ปรากฏอยู่บนฐานเดียวกัน

แม้การกำหนด **วันครู** ขึ้นมา ในความหมายอันลึกซึ้งและกว้างไกลจึงไม่ควรหมายถึงเพียงคนกลุ่มเดียวซึ่งทำงานสอนอยู่ในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยเท่านั้น กับอีกด้านหนึ่ง คนในกลุ่มซึ่งดำรงชีวิตและทำงานนอกเหนือไปจากรูปแบบที่อยู่ในกรอบซึ่งกล่าวมาแล้วก็ไม่ควรมองด้วยความรู้สึกที่ตัวเองไม่เกี่ยว หากควรเข้าใจว่า **ความสำคัญของครูน่าจะเป็นเรื่องของทุกคนที่ควรตระหนักถึงด้วยความเข้าใจอันลึกซึ้ง** โดยเฉพาะอย่างยิ่งเริ่มต้นที่ตัวเองซึ่งควรสนใจศึกษาวิเคราะห์และนำไปปฏิบัติอย่างดีที่สุด

หากมองที่สังขรณ์ชีวิตของแต่ละคนย่อมพบว่า มีวิถีการเจริญเติบโตซึ่งไม่เพียงในด้านซึ่งเป็นร่างกาย หากที่ควรถือว่าสำคัญกว่าเพราะนำไปสู่ด้านพัฒนาคุณภาพน่าจะได้แก่ประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ถึงความจริง อันทำให้มีการเจริญเติบโตขึ้นในรากฐานจิตใจ ซึ่งความจริงในที่นี้ย่อมหมายถึงภาวะหลากหลายอันถือเป็นสังขรณ์ในระดับพื้นฐานซึ่งทั้งธรรมชาติและวัฒนธรรมก็ได้กำหนดไว้ด้านหนึ่งให้วิถีชีวิตแต่ละคน มีการมุ่งสู่อำนาจที่สูงขึ้น ซึ่งควรจะมีทั้งอำนาจในด้านรูปวัตถุ และในด้านคุณธรรมอันถือเป็นสิ่งสร้างเสริมศรัทธาจากจิตใจของผู้ซึ่งชีวิตยังค้ำค้ำกว่าตนและอยู่ภายใต้อย่างผสมผสานกันไป ยิ่งไปกว่านั้นอำนาจในประเด็นหลังนี้น่าจะมีบทบาทเป็นพื้นฐานอย่างสำคัญ เพื่อกำหนดผลสำเร็จ

อย่างแท้จริงในกิจการที่ปฏิบัติ ซึ่งไม่เพียงเพื่อตนเองเท่านั้น หากยังมีผลสร้างสรรค์สังคมอย่างสำคัญด้วย

คุณสมบัติของครูอันน่าจะถือเป็นเกณฑ์บนพื้นฐานศีลธรรม ไม่ว่าจะปรากฏอยู่ในพ่อแม่ที่มีต่อลูกตลอดจนถึงหลาน- และเหลนหากชีวิตมีความยาวนานพอและสานไปถึง ไม่ว่าจะปรากฏในครูผู้มีต่อศิษย์ซึ่งมีการเรียนการสอนอยู่ในสถาบัน การศึกษา ไม่ว่าจะปรากฏอยู่ในผู้บริหารงานระดับต่าง ๆ ซึ่งมีปฏิบัติงานภายใต้อำนาจและความรับผิดชอบในองค์กร ต่าง ๆ ไม่ว่าจะปรากฏอยู่ในผู้บริหารประเทศผู้มีความหมายเหนือประชาชนซึ่งมีสภาพที่หลากหลายอย่างกว้างขวาง และบน- พื้นฐานที่อิสระหรือปราศจากกรอบอันถือเป็นสิ่งเปิดกว้างที่สุดก็คือ สิ่งซึ่งแต่ละคนควรมีต่อเพื่อนมนุษย์อย่างปราศจากการ ถือพรอคพวก

ควรถือหลักปฏิบัติร่วมกันไม่ว่าเรื่องใดก็ตามเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เมื่อถึงจังหวัดซึ่งมีการกำหนดให้พูดให้เขียน จำเป็นต้องพูดต้องเขียนจากรากฐานจิตใจตนเองที่มีความจริงใจและมีใจเป็นกลางอย่างมั่นคงที่สุด และพูดจากสิ่งซึ่ง ตนเองปฏิบัติได้แล้ว รวมทั้งมีความมั่นใจในสิ่งอันถือเป็นแบบอย่างที่สามารถค้นความจริงได้จากชีวิต หาใช่เพียงภาพใน ความผันแปรฐานอารมณ์ตนเองหรือจดจำมาจากคนอื่น

ครูที่แท้จริงย่อมเป็นผู้ซึ่งละได้จากภาวะยึดติดโดยที่มีใจเปิดกว้าง ซึ่งถือได้ว่าเป็นความพร้อมต่อการให้โอกาสแก่ ศิษย์หรือบรรดาผู้ซึ่งชีวิตยังค้อยกว่าตน ได้เรียนรู้ความจริงจากการปฏิบัติ เพื่อว่าหากพบสิ่งผิดจากการกระทำของตน- เอง ย่อมเห็นวิถีทางที่จะเข้าถึงสิ่งซึ่งถูกต้องและเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งถึงรากฐาน ยิ่งกว่านั้นในอีกด้านหนึ่งยังเป็นสิ่ง สิ่งเสริมให้รากฐานจิตใจตนเองเปิดกว้างยิ่งขึ้น

เมื่อบุคคลผู้เป็นผู้ใหญ่มีความเป็นครูและมีความจริงใจ ย่อมเป็นสิ่งไม่ยากที่จะถ่ายทอดกระแสความจริงใจให้ เป็นคุณสมบัติของศิษย์ ไม่ว่าจะปรากฏออกมาให้เห็นได้สัมผัสได้เร็วหรือช้า และบุคคลผู้มีความเป็นครูอยู่ใน รากฐาน ย่อมมีความเชื่อมั่นในสิ่งซึ่งเป็นเหตุเป็นผลอยู่เหนือกว่าเพียงภาพที่ตนเองเห็นจากการแสดงออกของศิษย์ ว่ามีความจริงใจหากครูปฏิบัติต่อศิษย์จากใจจริงแล้ว

ดังนั้นคำกล่าวซึ่งอยู่บนพื้นฐานศีลธรรมชีวิตอย่างชัดเจน ที่กล่าวว่า **ไม่มีใครรู้เรื่องต่าง ๆ มาตั้งแต่เกิด** คงทำให้เกิดสติและคิดได้ว่า **ประสบการณ์ชีวิตเป็นครูสอนที่แท้จริงของแต่ละคน** ดังนั้นบุคคลผู้มีความสมบูรณ์ของครูอยู่ในตัวเองเป็น ธรรมชาติย่อมพร้อมที่จะให้อภัยแก่เยาวชนรวมทั้งคนในกลุ่มซึ่งชีวิตยังค้อยกว่าตนด้วยความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเสมอ แม้ อาจถูกบางคนโดยเฉพาะจากด้านบนกล่าวหาว่าเป็นคนใจค้ำหรือตามใจ รวมทั้งถูกกล่าวหาว่าให้การสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อผู้กล่าวหา ความเป็นครูที่แท้จริงย่อมไม่ทำให้ตัวเองหวั่นไหว

ทั้งนี้และทั้งนั้นเนื่องจากมีเหตุและผลที่เป็นตัวของตัวเองเป็นประการแรก และมีความเข้าใจคนอื่นแม้ผู้กล่าวหา เป็นอีกประการหนึ่งจึงไม่ถือสา **บุคคลผู้มีความเป็นครูอย่างแท้จริงจึงสามารถทำงานกับคนทุกบุคลิกได้ อย่างมีความสุข ไม่ถือแค้นถือโทษต่าง ๆ ที่มากระทบตัวเองหากมีความหวังในศีลธรรมที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นจากผลของการทำ งานซึ่งตนเองเชื่อว่าเป็นไปตามขั้นตอนของเหตุและผล**

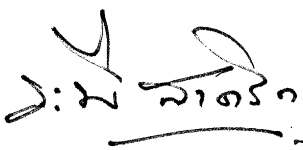
ในที่สุด ย่อมช่วยให้อะไรเห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ว่า **ความมั่นคงอยู่กับความเป็นครูตนเอง น่าจะถือเป็น พื้นฐานสำคัญที่สุด** ดังที่หลักธรรมได้ชี้ไว้ถึงศีลธรรมแล้วว่า **มนุษย์เกิดมาเพื่อการเรียนรู้ และการเรียนรู้ซึ่งมีวิถีทางที่ เข้าถึงแก่น** **ตนเองย่อมต้องมั่นคงอยู่บนพื้นฐานจริงซึ่งปรากฏอยู่ในรากฐานจิตใจ** หากสิ่งดังกล่าวปรากฏเป็นภาพให้ เห็นได้รู้ได้ชัดเจนเพียงใด การจะถ่ายทอดกระแสสู่ลูกหลานและศิษย์ แม้สู่บุคคลผู้ทำงานภายใต้อำนาจและความรับผิดชอบ ของการบริหาร รวมถึงสู่เพื่อนมนุษย์ทุกบุคลิกย่อมปรากฏได้เป็นธรรมชาติ

กับอีกด้านหนึ่ง หากขาดศรัทธาในความเป็นครูตนเองเสียแล้วแม้เป็นพ่อแม่ย่อมเป็นพ่อแม่ที่ดีของลูกได้ยาก แม้- เป็นครูก็ย่อมเป็นครูที่ดีของศิษย์ได้ยาก แม้เป็นผู้บริหารก็ย่อมเป็นผู้บริหารที่ดีของผู้ที่อยู่ใต้อำนาจบริหารได้ยาก และแม้เป็น

นักการเมืองก็ย่อมเป็นนักการเมืองที่ดีของประชาชนได้ยาก ยิ่งไปกว่านั้นยังทำให้เกิดความระส่ำระสายวุ่นวายขึ้นในกลุ่มของตัวเองจนกลายเป็นภาพซึ่งทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าคือตัวที่ก่อปัญหามากที่สุด แต่หากคนในกลุ่มซึ่งประกาศตัวเองว่ามีคุณธรรมและมีความจริง ตนเองย่อมต้องสามารถมองส่วนทิศทางการปฏิบัติที่เห็นได้โดยตรง โดยที่ทวนกลับลงมามุ่งแก้ปัญหาภาวะด้วยการศึกษาซึ่งมีอยู่ในรากฐานของคนระดับล่าง ให้กลับยืนหยัดขึ้นมาด้วยการพึ่งตนเองอันถือเป็นพื้นฐานที่แท้จริงของความเป็นครูให้เห็นได้เด่นชัดยิ่งขึ้น

หากว่าเมื่อใดที่ความรู้สึกภายในรากฐานแต่ละคนยังไม่เป็นธรรมชาติ ทำให้การแสดงออกขาดความจริงใจ เนื่องจากขาดศรัทธาในตัวเองอย่างแท้จริงโดยที่นำเอาอิทธิพลจากสิ่งอื่นเข้าไปแอบแฝงไว้ในรากฐานความรู้สึกและคับไม่ได้ เมื่อนั้นย่อมหมายความว่าตนกำลังตกอยู่ในกระแสของความสูญเสีย

ในเมื่อการจัดการศึกษาได้ประกาศอุดมการณ์ไว้อย่างชัดเจนว่า มีวิถีทางที่มุ่งพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ผู้สมบูรณ์พร้อมทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรมและงานอาชีพ แต่หากผู้ใหญ่ตกอยู่ในสภาพที่สูญเสียความเป็นมนุษย์ย่อมกล่าวได้ว่า คงไม่อาจพัฒนาคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ยังเป็นเยาวชนและผู้ซึ่งชีวิตยังคงตกอยู่ในสภาพที่ค่อยโอกาสใฝ่เจริญขึ้นมาได้อย่างมีคุณค่า แต่ยังคงปรากฏเป็นมายาภาพที่ใช้สื่อเพื่อหวังโฆษณาต่อหลอกลวงให้คนในกลุ่มดังกล่าว ต้องตกเป็นทาสของรูปวัตถุเพื่อหวังประโยชน์แห่งตนและพรรคพวก ซึ่งแม้วันกระแสดังกล่าวก็ทำลายความเป็นครูที่แท้จริงลึกซึ้งยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ จนกว่าจะถึงจุดหนึ่งซึ่งมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นและหนักเพียงใดยอมสุดแล้วแต่สิ่งที่เป็นเหตุเป็นผล แต่บุคคลใดถึงแล้วซึ่งความเป็นครูย่อมรู้ได้ว่านั่นคือสังขรณ์ที่แท้จริงอันพึงรู้ได้ดังได้ทุกคน วันเสียแต่ว่าตัวเองไม่สนใจจะมุ่งแสวงหาเพื่อการหยั่งรู้ซึ่งคงโทษใครอื่นไม่ได้.

20 กันยายน 2537